

Edukologijos mokslo doktorantūros disertacijų tematikos ir galintys joms vadovauti mokslininkai 2025 m. stojimui
2025 years list of dissertation topics and possible supervisors in education science field

Mykolo Romerio universitetas
Mykolas Romeris University

Eil. nr. No.	Tematikos pavadinimas Topics	Potemės Sub-topics	Galimi vadovai Supervisors	Trumpas aprašymas (iki 200 žodžių) Short description (up to 200 words)
1.	Technologijų naujovės mokymui ir mokymuisi. Emerging Technologies for Teaching and Learning	Naujų technologijų naudojimas kalbų mokyme(si) (Using New Technologies in Language Teaching and Learning), Besimokančiųjų metakognityvinės strategijos technologijomis grįstame mokyme(si) (Learner Metacognitive Strategies in Technology-Enhanced Teaching and Learning)	Prof. dr. Giedrė Valūnaitė Oleškevičienė	<p>Informacijos perdavimas, naudojant technologijas, daro didelę įtaką mokymui ir mokymuisi. Tai duoda naują postūmį į technologijomis grįsto mokymo ir mokymosi praktiką, reikalaujančią novatoriško požiūrio ir skaitmenines technologijas, siekiant palengvinti tarpininkavimą visais mokymo ir mokymosi proceso aspektais (atsižvelgiant į formalias ir neformalias situacijas). Šioje temoje galime analizuoti kylančias mokslines problemas, susijusias su naujų skaitmeninių technologijų protingu ir tinkamu naudojimu edukacijoje, siekiant ugdyti besimokančiųjų gebėjimus ir savarankiškumą ir plėtoti arba tobulinti pedagogų skaitmeninės/mišriosios pedagogikos kompetenciją. Visa tarptautinė mokslininkų bedruomenė vykdo mokslinius tyrimus šioje srityje ir aktyviai ieško dialogo tarp technologijų kūrėjų, edukologų ir kitų socialinių mokslų atstovų, bandydami rasti sprendimus iškylančioms problemoms ir iššūkiams.</p> <p>The transmission of information through technology has a significant impact on teaching and learning. This gives new impetus to technology-based teaching and learning practices, requiring innovative approaches and digital technologies to facilitate mediation in all aspects of the teaching and learning process (both formal and informal). In this topic, we can analyze the emerging scientific issues related to the intelligent and appropriate use of new digital technologies in education in order to develop learners' abilities and independence and develop or improve the competence of educators in digital/blended pedagogy. The entire</p>

				international community of scientists conducts scientific research in this field and actively seeks dialogue between technology developers, educationalists and representatives of other social sciences, trying to find solutions to emerging problems and challenges.
2.	Mokymasis visą gyvenimą Lifelong Learning	<p>Visuomenės stiprinimas per mokymąsi: vyresnio amžiaus asmenų įtraukties galimybės (Strengthening Society Through Learning: Opportunities for Inclusion of Older People),</p> <p>Mokymasis ir įtrauktis: vyresnio amžiaus suaugusiųjų mokymosi patirtys (Learning and Inclusion: Learning Experiences of Older Adults)</p>	Prof. dr. Irena Žemaitaitytė	<p>Lietuvoje, kaip ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, kasmet vis didesnę visuomenės dalį sudaro vyresnio amžiaus asmenys, t. y. 60 metų ir vyresni gyventojai. Pagrindinis amžėjimo procesą apibūdinantis demografinis rodiklis yra vyresnio amžiaus žmonių dalis visuomenėje. Europos Komisijos Europos senėjimo ataskaitoje Ageing Europe (2019) pateikiami vertinimai, kad jau po trijų dešimtmečių Lietuvos gyventojų populiacija gali būti viena iš 4 vyriausių Europoje. Pasaulio sveikatos organizacija atkreipia dėmesį į tai, kad nepakanka vien siekti ilgesnės žmonių gyvenimo trukmės, būtina siekti, kad gyvenimas vyresniame amžiuje būtų kiek galima sveikesnis ir produktyvesnis (Šukytė ir Čepukienė, 2017). Sveikesni, aktyvesni ir kūrybingi žmonės yra aktyvios visuomenės ir augančios ekonomikos pagrindas, o amžėjančios visuomenės tendencijos tik sustiprina šių dedamųjų dalių svarbą „sidabrinės“ ekonomikos kontekste. Vyresnio amžiaus asmenų įsitraukimas į darbo rinką, į socialinį, ekonominį ir kultūrinį gyvenimą yra svarbios sritys, lemiančios sėkmingą asmenų amžėjimą. Sėkmingą amžėjimą lemia finansinis saugumas, sveikatos išsaugojimas vyresniame amžiuje, palaikomi socialiniai ryšiai ir fizinio aktyvumo palaikymas (Jankūnaitė ir Naujanienė, 2012). Nors gyventojų amžėjimas yra prognozuojamas procesas, tačiau labai svarbu jau dabar įvertinti kylančius ekonominius, socialinius pokyčius, spręsti atsirandančius iššūkius ir ieškoti sprendimų, kaip vyresnio amžiaus žmones kuo ilgiau išlaikyti aktyviais. Viena svarbiausių šiuolaikinio gyvenimo ypatybių yra būtinybė nuolat mokytis. 2022 metais Maroke vykusioje septintoje UNESCO konferencijoje buvo dar kartą akcentuota mokymosi visą gyvenimą kaip švietimo demokratizacijos idėjos svarba. UNESCO dokumentuose pabrėžiama, jog suaugusiųjų švietimo ir mokymosi visa gyvenimą tikslas – suteikti žmonėms reikiamų gebėjimų įgyvendinti ir realizuoti savo teises bei valdyti savo likimus. Tai skatina</p>

			<p>suaugusiųjų asmeninį ir profesinį tobulėjimą, aktyvesnį suaugusiųjų įsitraukimą į besimokančių bendruomenių, tvarios aplinkos kūrimą. Strategijoje „Lietuva 2030“ mokymasis visą gyvenimą yra minimas kaip vienas pagrindinių veiksnių, užtikrinančių Lietuvos visuomenės pasirengimą pasaulio kaitai bei įgalinančių besimokančios visuomenės kūrimąsi. Analizuojant suaugusiųjų asmenų mokymosi Lietuvoje poreikius ir galimybes, vis daugiau dėmesio imama skirti būtent vyresnio amžiaus asmenų mokymo ir mokymosi proceso aspektams.</p> <p>In Lithuania, as in other EU Member States, older people - those aged 60 and over - are becoming a larger and larger proportion of the population every year. The main demographic indicator of ageing is the proportion of older people in society. The European Commission's Ageing Europe report (2019) estimates that in three decades' time, Lithuania's population could be one of the 4 oldest in Europe. The World Health Organisation points out that it is not enough to aim for longer life expectancy, but it is also necessary to make life at older ages as healthy and productive as possible (Šukytė & Čepukienė, 2017). Healthier, more active and creative people are the basis for an active society and a growing economy, and ageing trends only reinforce the importance of these components in the context of the 'silver' economy. The participation of older people in the labour market and in social, economic and cultural life is an important area for successful ageing. Successful ageing is determined by financial security, preserving health in old age, maintaining social relationships and staying physically active (Jankūnaitė & Naujanienė, 2012). While population ageing is a predictable process, it is important to take stock of the economic and social changes that are taking place, to address the challenges that are emerging and to find solutions to keep older people active for as long as possible. One of the most important features of modern life is the need for continuous learning. The importance of lifelong learning as a way of democratising education was reiterated at the seventh UNESCO conference in Morocco in 2022. UNESCO documents emphasise that the aim of adult education and lifelong learning is to equip people with</p>
--	--	--	---

				<p>the necessary skills to exercise and realise their rights and control their destinies. It promotes the personal and professional development of adults, the increased involvement of adults in the creation of learning communities and sustainable environments. The Lithuania 2030 Strategy mentions lifelong learning as one of the key factors ensuring the readiness of Lithuanian society for global change and enabling the development of a learning society. When analysing the needs and opportunities for adult learning in Lithuania, more and more attention is being paid to the aspects of the teaching and learning process for older people.</p>
3.	<p>Akademinį atsparumą įgalinantys ugdymo ir ugdymosi aplinkos veiksniai</p> <p>Educational and Learning Environment Enabling Academic Resilience</p>		<p>Prof. dr. Odeta Merfeldaitė Prof. dr. Asta Railienė</p>	<p>Socialinių, visuomeninių, ekonominių iššūkių kupiname šiuolaikiniame pasaulyje, šalia mokinių akademinų pasiekimų, ypatingą svarbą užima bendrųjų kompetencijų, socialinių emocijų gebėjimų ugdymas ir plėtojimas, kurie, vienas kitą pastiprindami sudaro sąlygas sėkmingam asmens mokymuisi bei kartu sudaro prielaidas asmens sėkmei ateityje. Prieš keletą metų visą pasaulį sustingdžiusi Covid pandemija, neaplenkusi ir švietimo srities, dar kartą aktualizavo, kaip svarbu būti pasirengus įvairiems iššūkiams ir ugdytis tas kompetencijas, kurios padeda išlikti stipriems ištikus iššūkiui, o jam praėjus atsitiesti, kompensuoti praradimus ir žengti į priekį (EBPO, 2023). Tad tyrimai nagrinėjantys atsparumą, kuris švietimo kontekste dažniau įvardijamas kaip akademinis atsparumas, įgyja ypatingą svarbą, kadangi padeda atsakyti į klausimą, kas įgalina mokinius, nepaisant nepalankių sąlygų ar tam tikrų rizikos veiksnių, pasiekti aukštų rezultatų (Ye et. al., 2024). Akademinį atsparumą sąlygojančių veiksnių spektras gan platus, tačiau ne visi veiksniai ištirti išsamiai bei ne visų veiksnių atveju rezultatai yra nuoseklūs ar patvirtinantys tas pačias tendencijas (Ye et. al., 2024). Pavyzdžiui, į individualius veiksnius orientuoti tyrimai rodo, kad akademinis atsparumas susijęs su tokiais mokinių charakteristikomis ar savybėmis kaip mokymosi aspiracijos, socialiniai emociniai gebėjimai, saviveiksmingumas, teigiamas požiūris į mokymąsi, įsitikinimai ir nuostatos, tam tikros mokymosi strategijos ir būdai (EBPO 2018; Erberber et al., 2015; Wills & Hofmeyr, 2019, Ye et. al.,</p>

			<p>2024). Visgi atliktų tyrimų apžvalga rodo, kad tokie veiksniai kaip motyvacija ir įsitraukimas, tyrinėti gerokai daugiau ir plačiau, tuo tarpu veiksniams, susijusiems su mokinių mokymosi procesais ir praktika buvo skiriama santykinai mažiau dėmesio (Ye et. al, 2024). Tyrimuose, nagrinėjančiose įvairių su mokykla ir mokymu/ugdymu susijusius veiksnius, minimi tokie su akademinio atsparumu susiję veiksniai kaip mokytojo parama (emocinė ir mokymosi), disciplina klasėje, mokinių suvoktas mokymo aiškumas, aukšti mokytojų lūkesčiai ir pan. (Ye et. al, 2024, Afsali et. al, 2024). Visgi jau minėtos COVID pandemijos pasekoje, švietime žengtas esminis spartus žingsnis į skaitmeninį amžių, kuris iš esmės keičia daugelį sričių – nuo ugdymo turinio iki procesų bei santykių mokyklose kaitos. Dauguma akademinio atsparumo tyrimų yra atlikti iki COVID pandemijos, labiau tradicinėje mokymosi aplinkoje, tad kol kas nedaug žinoma kaip akademiškai atspariems mokiniams sekasi šiame naujame ugdymosi kontekste, kokie skaitmeninių pokyčių sąlygoti ugdymo ir ugdymosi aplinkos komponentai svarbūs ir gali būti veiksmingai panaudoti plėtojant akademinį atsparumą (Putri et.al., 2024, Chen et al., 2024). Todėl mokslinių žinių apie akademinio atsparumo raišką, jį sąlygojančius veiksnius, ypač susijusius su naujomis ugdymo ir ugdymosi aplinkos realijomis, plėtojimas būtų reikšmingas teoriniu ir praktiniu požiūriu.</p> <p>Dar vienas aspektas, svarbus akademinio atsparumo tyrimų atveju, yra šio fenomeno kontekstualumas. Mokslininkai pripažįsta, jog atsparumo raiška ir jį sąlygojantys veiksniai yra labai priklausomi nuo konteksto, kuriama atsparumas yra tyrinėjamas (Ungar, 2006, Rudd, 2021, Ye et. al, 2024). Todėl labai svarbu tyrinėti ir gilinti supratimą apie atsparumo raišką ir apsauginių veiksmų įtaką konkrečios šalies kontekste.</p> <p>In today's world of social, societal and economic challenges, alongside students' academic achievements, the development of general competences and social-emotional skills is of particular importance, as they are mutually reinforcing, creating the conditions for successful learning and, at the same time, setting the stage for future success. The</p>
--	--	--	--

				<p>Covid pandemic, which struck the world a few years ago and which also affected the field of education, has once again highlighted the importance of being prepared for different challenges and of developing the competences that help us to remain strong in the face of a challenge and to recover, compensate for losses and move forward (OECD, 2023). Thus, research on resilience, more commonly referred to as academic resilience in educational contexts, is of particular importance as it helps answer the question what enables students to achieve high levels of performance in the face of adversity or risk factors (Ye et. al., 2024). The range of factors that contribute to academic resilience is quite broad, but not all factors have been studied in depth, and not all factors show consistent results or confirm the same trends (Ye et. al, 2024). For example, research focusing on individual factors suggests that academic resilience is related to student characteristics or attributes such as learning aspirations, social-emotional skills, self-efficacy, positive attitudes towards learning, beliefs and attitudes, particular learning strategies and approaches (OECD 2018; Erberber et al., 2015; Wills & Hofmeyr, 2019, Ye et. al, 2024). However, a review of the research conducted shows that factors such as motivation and engagement have been explored much more extensively and widely, while factors related to students' learning processes and practices have received relatively less attention (Ye et. al, 2024). Studies examining a range of factors related to school and teaching/learning highlights such factors, related to academic resilience, as teacher support (emotional and learning), classroom discipline, students' perceived clarity of teaching, high teacher expectations, etc. (Ye et. al, 2024, Afsali et. al, 2024). However, as a consequence of the aforementioned COVID pandemic, education has taken a major step into the digital age, which is fundamentally changing many areas, including changes in curriculum, the processes and relations at school. Most research on academic resilience has been conducted prior to the COVID pandemic, in a more traditional learning environments, so little is yet known about how academically resilient students function in this new educational context, what components of the educational and learning environment driven by digital change are</p>
--	--	--	--	--

				<p>important and can be effectively used to develop academic resilience (Putri et.al., 2024, Chen et al., 2024). Therefore, the development of scientific knowledge on the academic resilience, its determinants, especially in relation to the new realities of the educational and learning environments, would be significant from a theoretical and practical perspective.</p> <p>Another important aspect that is relevant for research on academic resilience is the contextuality of the phenomenon. Researchers acknowledge that resilience and its predictors are highly dependent on the context in which resilience is studied (Ungar, 2006, Rudd, 2021, Ye et. al, 2024). It is therefore essential to explore and deepen understanding of the academic resilience and protective factors in the context of a particular country.</p>
4.	<p>Dirbtinis intelektas personalizuotame ypatingų poreikių turinčių vaikų ugdyme ir socializacijoje: technologijos mokymuisi ir bendravimo įgūdžiams</p> <p>Artificial Intelligence in Personalized Education and Socialization of Children with Special Needs: Technology for Learning and Communication Skills</p>	<p>DI pagrįstos technologijos personalizuotam specialiųjų poreikių vaikų mokymuisi: galimybės ir iššūkiai (AI-Based Technologies for Personalized Learning for Children with Special Needs: Opportunities and Challenges)</p> <p>Dirbtinio intelekto vaidmuo vaikų su specialiaisiais poreikiais socializacijoje: virtualūs asistentai ir emocinio intelekto ugdymas (The Role of Artificial Intelligence in the</p>	Doc. dr. Tomas Butvilas	<p>Dirbtinio intelekto (toliau – DI) taikymas vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, švietime ir socializacijoje remiasi keliais esminiais ugdymo mokslo principais. Jau L. Vygotsky (1978) pabrėžė socialinės sąveikos svarbą mokymuisi, o DI įrankiai, kaip virtualūs asistentai ir emocijų atpažinimo sistemos, gali skatinti vaikų bendravimo gebėjimus. Jean Piaget konstruktivizmo teorija teigia, kad mokymasis vyksta per aktyvią sąveiką su aplinka, o DI adaptacinės mokymosi sistemos padeda vaikams kurti žinias pagal jų individualius gebėjimus. Universal Design for Learning (CAST, 2011) akcentuoja mokymo pritaikymą kiekvienam mokiniui, o DI technologijos leidžia personalizuoti ugdymo turinį. Naujausi tyrimai (Luckin et al., 2021) rodo, kad DI gali veiksmingai padėti vaikams su autizmo spektro sutrikimais gerinti socialinius įgūdžius. Taip pat Holmes et al. (2022) tyrimai rodo, kad DI pagrįstos kalbos atpažinimo technologijos gerina komunikacijos kokybę vaikams, turintiems kalbėjimo sunkumų. Todėl DI ne tik padeda individualizuoti ugdymą, bet ir tampa tarpininku socializacijos procese.</p> <p>The application of Artificial Intelligence (further in the text – AI) in the education and socialization of children with special needs is grounded in key educational theories. L. Vygotsky (1978) emphasized the role of</p>

		<p>Socialization of Children With Special Needs: Virtual Assistants and the Development of Emotional Intelligence)</p> <p>Etiniai ir pedagoginiai dirbtinio intelekto taikymo aspektai specialiųjų poreikių vaikų ugdyme (Ethical and Pedagogical Aspects of the Application of Artificial Intelligence in the Education of Children with Special Needs)</p>		<p>social interaction in learning, and AI tools, such as virtual assistants and emotion recognition systems, can enhance communication skills. Jean Piaget's constructivist theory suggests that learning occurs through active engagement with the environment, and AI-driven adaptive learning systems support individualized knowledge construction. The Universal Design for Learning framework (CAST, 2011) promotes inclusive education by tailoring learning experiences, which AI facilitates through personalized content delivery. Recent studies (Luckin et al., 2021) indicate that AI can effectively support children with autism spectrum disorder in developing social skills. Additionally, Holmes et al. (2022) highlight that AI-based speech recognition technologies improve communication for children with speech impairments. Thus, AI not only enhances personalized education but also serves as a mediator in the socialization process.</p>
5.	<p>Vaiko teisių įgyvendinimas ir apsauga skaitmeninėje erdvėje: prevencinis švietimo vaidmuo</p> <p>Enforcing and Protecting Children's Rights in the Digital Environment: the Preventive Role of Education</p>	<p>Skaitmeninio ir teisinio raštingumo ugdymas užtikrinant vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą skaitmeninėje erdvėje (Developing Digital and Legal Literacy to Ensure the Implementation and Protection of Children's Rights in the Digital Environment)</p> <p>Paauglių įgalinimas naudotis savo teisėmis skaitmeninėje erdvėje: švietimo prevencinis vaidmuo (Empowering</p>	Prof. dr. Brigita Kairienė	<p>Lietuva 1992 m. prisijungusi prie JT vaiko teisių konvencijos (1989) įsipareigojo visomis įmanomomis teisinėmis, socialinėmis, ekonominėmis, švietimo ir kt. priemonėmis užtikrinti vaiko teisių ir interesų įgyvendinimą. Gyvename skaitmeniniame amžiuje, kuris sukuria labai daug galimybių kiekvienam žmogui. Vaikai yra aktyvūs dalyviai skaitmeninėje erdvėje, kurioje jie gyvendina savo teisę išsakyti savo nuomonę, priimti sprendimus. Skaitmeninė erdvė sudaro vaikams galimybes kurti ir palaikyti socialinius ryšius, palankias sąlygas jų emociniam, fiziniam, kognityviniam vystymuisi, tačiau taip pat gali sukelti grėsmes.</p> <p>Vaikams, tėvams, kitiems asmenims naudojantis skaitmenine erdve vis dažniau nustatomi vaiko teisių pažeidimai dėl vaikams žalingo turinio informacijos pateikimo, vaiko privataus gyvenimo viešinimo, neteisėto vaiko vaizdo panaudojimo, patyčių, priekabiavimo, seksualinių paslaugų teikimo, seksualizuotų vaizdų siūlymo, ekonominio išnaudojimo, o anonimiškumas, kurį suteikia skaitmeninė aplinka, sukuria dar didesnes galimybes piktnaudžiavimui.</p>

		<p>Adolescents to Exercise their Rights in the Digital Space: The Preventive Role of Education)</p> <p>Skaitmeninių priemonių veiksmingumas ugdant paauglių skaitmeninį ir teisinį raštingumą (Effectiveness of Digital Tools in Developing Digital and Legal Literacy Among Adolescents)</p>	<p>Skaitmeninės priemonės itin sparčiai tobulėja, todėl nuolat reikia ieškoti būdų kaip skaitmeninėje erdvėje užtikrinti vaiko teisių įgyvendinimą ir apsaugą visų pirma švietimo priemonėmis, kurios būtų nukreiptos į suinteresuotus asmenis – tėvus, formalaus ir neformalaus švietimo pedagogus, skaitmeninio turinio kūrėjus, visuomenę, kad būtų pilietiškai aktyvi ir reaguotų į galimas grėsmes vaikams, taip pat ir vaikus – teisių turėtojus ir aktyvius dalyvius, siekiant jų sąmoningumo naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis, didinant jų informuotumą, padedant ugdytis kritinį mąstymą, atsparumą, o esant reikalui, įgalinant aktyviai ginti savo teises ir interesus.</p> <p>Lithuania's accession to the UN Convention on the Rights of the Child in 1992 (1989) committed Lithuania to ensure the rights and interests of the child by all possible legal, social, economic, educational and other means. We live in the digital age, which creates so many opportunities for everyone. Children are active participants in the digital space, where they exercise their right to express their opinions and take decisions. The digital space offers children opportunities to create and maintain social relationships, and favourable conditions for their emotional, physical and cognitive development, but it can also pose threats. The use of digital space by children, parents and others is increasingly leading to violations of children's rights, such as the provision of information that is harmful to children, the disclosure of a child's private life, the unauthorised use of a child's image, bullying, harassment, the provision of sexual services, the offering of sexualised images, and economic exploitation, and the anonymity provided by the digital environment is creating even greater opportunities for abuse. Digital tools are evolving rapidly, so there is a constant need to find ways to ensure the implementation and protection of children's rights in the digital environment, in particular through educational measures that target stakeholders – parents, formal and non-formal educators, digital content creators and the public, to be civically active and to respond to potential threats to children, including children as rights holders and active participants, to raise their awareness of the use of digital tools, to</p>
--	--	---	---

				raise their awareness, to help them develop critical thinking, resilience, and, where necessary, to empower them to be active in the defence of their rights and interests.
6.	<p>Emocijų ir motyvacijos poveikis mokymuisi: neurodidaktinė perspektyva</p> <p>The Impact of Emotions and Motivation on Learning: A Neurodidactic Perspective</p>	<p>Neurodidaktinis požiūris į emocijų ir motyvacijos poveikį mokymuisi (A Neurodidactic Approach to the Impact of Emotions and Motivation on Learning)</p>	<p>Doc. dr. Jolita Dudaitė</p>	<p>Vienas iš pagrindinių veiksnių, lemiančių mokymosi efektyvumą, yra emocijų, motyvacijos ir kognityvinių procesų sąveika. Neuromoksliniai tyrimai rodo, kad emocinės būsenos daro reikšmingą įtaką dėmesiui, atminčiai ir informacijos apdorojimui (Immordino-Yang & Damasio, 2007; Tyng et al., 2017). Teigiamos emocijos skatina kognityvinį lankstumą ir problemų sprendimo gebėjimus, tuo tarpu stresas ir nerimas gali trikdyti darbinę atmintį ir mažinti mokymosi efektyvumą (Vogel & Schwabe, 2016). Savireguliacijos teorija (Deci & Ryan, 2000) pabrėžia vidinės motyvacijos svarbą siekiant gilaus mokymosi ir ilgalaikio žinių įsisavinimo. Dopaminerginė atlygio sistema atlieka esminį vaidmenį stiprinant motyvaciją, įsitraukimą ir pastangų reguliavimą mokymosi procese (Schultz, 2015). Tačiau per didelė išorinių paskatų gausa gali sukelti pervertinimo efektą, mažinantį vidinę motyvaciją (Fang et al., 2013).</p> <p>Tyrimai emocijų ir motyvacijos poveikio mokymuisi tematika siektų išanalizuoti, kaip neurodidaktiniai metodai gali optimizuoti emocinio įsitraukimo ir kognityvinės apkrovos balansą, siekiant pagerinti mokymosi rezultatus. Integruojant afektinio neuromokslo ir edukacinės psichologijos įžvalgas, bus siekiama nustatyti veiksmingas pedagogines strategijas, kurios skatintų teigiamą mokymosi aplinką, mažintų kognityvinį stresą ir stiprintų motyvaciją grįstą žinių įsisavinimą (Sweller, 2017; Pekrun, 2021). Tyrimo rezultatai prisidėtų prie mokslu grįstų edukacinių praktikų plėtros, kurios palaikytų tiek emocinę gerovę, tiek kognityvinį mokinių našumą mokymosi aplinkoje.</p> <p>One of the key factors influencing learning effectiveness is the interaction between emotions, motivation, and cognitive processes. Neuroscientific research highlights that emotional states significantly impact attention, memory, and information processing (Immordino-Yang & Damasio, 2007; Tyng et al., 2017). Positive emotions enhance</p>

				<p>cognitive flexibility and problem-solving skills, whereas stress and anxiety can impair working memory and reduce learning efficiency (Vogel & Schwabe, 2016). The self-determination theory (Deci & Ryan, 2000) emphasizes the importance of intrinsic motivation in sustaining deep learning and long-term knowledge retention. Dopaminergic reward systems play a crucial role in reinforcing motivation, engagement, and effort regulation during learning (Schultz, 2015). However, excessive external rewards may lead to overjustification effects, diminishing intrinsic motivation (Fang et al., 2013).</p> <p>Research on the impact of emotions and motivation on learning would aim to analyze how neurodidactic methods can optimize the balance between emotional engagement and cognitive load to improve learning outcomes. By integrating insights from affective neuroscience and educational psychology, this study aims to identify effective pedagogical strategies that foster a positive learning environment, reduce cognitive stress, and enhance motivation-driven knowledge acquisition (Sweller, 2017; Pekrun, 2021). The research findings will contribute to the development of evidence-based educational practices that support both emotional well-being and students' cognitive performance in learning environments.</p>
7.	<p>Teisingumo švietime (angl. equity in education) užtikrinimas stiprinant įtraukties principų (angl. inclusion) įgyvendinimą pasitelkiant socialines inovacijas</p> <p>Ensuring Equity in Education by Strengthening the Implementation of Inclusion Principles</p>		Doc. dr. Daiva Penkauskienė	<p>Įtraukties švietime principų įgyvendinimas – tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu mastu – yra viena aktualiausių švietimo politikos krypčių, kuria siekiama teisingumo užtikrinant lygias galimybes visiems mokiniams gauti kokybišką ugdymą, nepriklausomai nuo jų socialinių, kultūrinių ar fizinių ypatumų bei ugdymosi poreikių įvairovės ir (ar) švietimo pagalbos reikmės (JT Neįgaliųjų teisių konvencija, 2006; UNESCO Salamanca Statement, 1994; Švietimo įstatymas Nr. XIII-3268, 2020). Kokybiško įtraukiojo švietimo ir teisingumo principų įgyvendinimas yra vienas iš valstybių darnaus vystymosi strategijos tikslų (ED-2016/WS/28), integruotų į Lietuvos 2021-2030 Nacionalinį pažangos planą (Nr. 998, 2020) ir susietų su Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ (Nr. XIV-2466, 2023).</p>

	Through the Application of Social Innovation			<p>Įtrauktis švietime nėra baigtinis procesas dėl besikeičiančių politinių, socialinių, kultūrinių, ekonominių ir kt. kontekstų, todėl valstybės įtraukties principą įgyvendina ne vienerius metus. Atitinkamai reikalingi moksliniai tyrimai, nagrinėjantys įtraukties įgyvendinimo iššūkius įvairiais aspektais. Lietuvoje įtraukties įgyvendinimas nagrinėjamas keliais pjūviais: per mokyklos bendruomenės narių – mokytojų, vadovų, mokinių – patirtis diegiant įtraukųjį ugdymą (pvz., Galkienė, 2017; Bilbokaitė et al, 2024; Alifanovienė, Tomėnienė, 2023), analizuojant švietimo dokumentus ir tyrinėjant įtraukiojo ugdymo plėtrą (Ruškus, 2020), siejant juos su inkluzinio ugdymo bei įtraukties sampratomis (pvz., Ališauskienė, Miltinienė, 2018), analizuojant įtraukties modelius (Galkienė, 2021), įtraukios kultūros kūrimą (Kardašienė, 2024) ir kt. Siekiant įtraukties principo visuotinio įgyvendinimo, reikalinga toliau tyrinėti, kaip, kokiomis priemonėmis būtų galima įtraukties principą įtvirtinti ne tik teisės aktuose, bet ir efektyviai diegti švietimo sistemoje. Vienas iš būdų galėtų būti socialinių inovacijų, jų kūrimo metodų, priemonių, principų, priegų pasitelkimas sprendžiant įtraukties švietime iššūkius. Keletas tokių socialinių inovacijų savu laiku yra ir dabar naudojamas Universalus mokymosi dizainas (Rose, Mayer, 2002), Lietuvai adaptuota „Universalus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai“ (2023), arba Įtraukiojo ugdymo indeksas (Ainscow, Booth, 2002). Pastarasis įrankis sukurtas sprendžiant, kaip mokyklos galėtų įvertinti ir tobulinti savo politiką, praktiką ir kultūrą, kad būtų pasiekta didesnė įtrauktis. Universalus dizainas mokymuisi yra ugdymo prieiga, kuri aprėpia visų besimokančiųjų poreikių ir galimybių skirtumus ir pateikia mokslo įrodymais pagrįstus ugdymo principus ir gaires kurti ir įgyvendinti įtraukųjį ugdymo turinį. Moksliskai analizuojant socialinių inovacijų kūrimo metodų, priegų, principų ir kt. galimybes, galima identifikuoti sėkmingas praktikas ir parengti inovatyvius sprendimus, kurie leistų dar labiau sustiprinti įtraukties principų įgyvendinimą bei užtikrinti teisingumą švietime (angl. equity in education).</p>
--	--	--	--	--

				<p>The implementation of the principles of inclusion in education—both nationally and internationally—is one of the most relevant directions in education policy, aimed at ensuring equity by providing equal opportunities for all students to receive quality education, regardless of their social, cultural, or physical characteristics, as well as the diversity of their learning needs and/or the need for educational support (United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 2006; UNESCO Salamanca Statement, 1994; Law on Education No. XIII-3268, 2020). The achievement of quality inclusive education and the implementation of equity principles is one of the objectives of the sustainable development strategy of states (ED-2016/WS/28), integrated into Lithuania’s 2021-2030 National Progress Plan (No. 998, 2020) and linked with the State Progress Strategy “Lithuania’s Vision for the Future – Lithuania 2050” (No. XIV-2466, 2023).</p> <p>Inclusion in education is not a finite process due to evolving political, social, cultural, economic, and other contexts, which means that the state implements the principle of inclusion over multiple years without end-date. Accordingly, scientific research is needed to examine the challenges of implementing inclusion from various perspectives. In Lithuania, the implementation of inclusion is examined from several angles: through the experiences of school community members – teachers, administrators, and students – in implementing inclusive education (e.g., Galkienė, 2017; Bilbokaitė et al., 2024; Alifanovienė & Tomėnienė, 2023); by analyzing educational documents and investigating the development of inclusive education (Ruškus, 2020); by linking them with the concepts of inclusive education and inclusion (e.g., Ališauskienė & Miltinienė, 2018); by analyzing inclusion models (Galkienė, 2021); by examining the creation of an inclusive culture (Kardašienė, 2024); and so on.</p> <p>To achieve the comprehensive implementation of the principle of inclusion, it is necessary to further research how and by what means the principle of inclusion can be embedded not only in legal acts but also effectively implemented in the education system. One possible approach could be the utilization of social innovations – their creation methods,</p>
--	--	--	--	--

				<p>tools, principles, and approaches – to address the challenges of inclusion in education. Examples of such social innovations that have been timely applied include Universal Design for Learning (Rose & Meyer, 2002), the Lithuanian adaptation “Universal Design for Learning Guidelines: A Learning Path for Everyone” (2023), and the Index for Inclusion (Ainscow & Booth, 2002). The latter tool was developed to address how schools can assess and improve their policies, practices, and culture in order to achieve greater inclusion. Universal Design for Learning is an approach to education that encompasses the differences in the needs and abilities of all learners and provides evidence-based educational principles and guidelines for creating and implementing inclusive educational content.</p> <p>By scientifically analyzing the possibilities offered by the methods, approaches, and principles of social innovation creation, it is possible to identify successful practices and develop innovative solutions that would further strengthen the implementation of inclusion principles and ensure equity in education.</p>
--	--	--	--	---